

Tezy na konferencję Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w dniach 9-10 marca 2010 r.

1. W Polsce w roku 2007, wprowadzono tzw. podwójną ulgę na dziecko równą dwukrotności kwoty zmniejszającej podatek w pierwszym przedziale skali podatkowej (w 2007 r. 1.145,08 zł, w 2008 r. 1.173,70 zł, w 2009 r. 1.112,04 zł). Ulga pozwala pomniejszyć należny podatek PIT, ale tylko do kwoty tego podatku.
2. Rodzice lub opiekunowie dzieci urodzonych w roku 2006 i później mogą korzystać z jednorazowego dodatku z tytułu urodzenia dziecka w kwocie 1.000 zł. Dodatkowo, można się ubiegać o dodatek do zasiłku rodzinnego w kwocie 1.000 zł oraz o gminną zapomogę. Od 1 listopada 2009 r. prawo do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka przysługuje pod warunkiem, że kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu¹.
3. W roku 2009 ludność Polski zwiększyła się o ok. 37 tys. osób (0,1% r/r) i wyniosła 38,173 mln osób. Przyrost naturalny był równy 38,7 tys. osób, imigracja ok. 15 tys. osób, a emigracja ok. 16 tys. osób. Liczba urodzeń żywych to 425,8 tys. wobec 414,5 tys. w 2008 r. i 351,1 tys. w najslabszym pod tym względem roku 2003.
4. Przyrost naturalny w Polsce jest dodatni od roku 2006, a liczba ludności zwiększa się od 2008 r. Współczynnik dzietności osiągnął minimum w roku 2003 (1,22) i od tego czasu rozpoczął się jego systematyczny wzrost. W roku 2008 wyniósł 1,39. Dla porównania: Węgry 1,35, Niemcy 1,38, Rosja 1,49, Czechy 1,50, Szwecja 1,91, Wielka Brytania 1,96, Francja 2,00, Irlandia 2,10.
5. Ludność Polski stopniowo się starzeje. W roku 2009 odsetek osób w wieku 60/65 i więcej w ogólnej liczbie ludności wyniósł 16,5%. Według prognoz GUS liczba ta wzrośnie do 22,1% w roku 2020 i 26,7% w roku 2035.
6. Trudno jest póki co twierdzić, czy obserwowana poprawa trendów demograficznych wynika z wprowadzonych narzędzi polityki rodzinnej. Wzrost liczby urodzeń mógł także wynikać z faktu, że w wiek rozrodczy weszło pokolenie wyżu demograficznego z przełomu lat 70 i 80 XX wieku, a także z wyraźnego wzrostu dochodów gospodarstw domowych w latach 2006-2008.

¹ Kluby PO i PiS podczas debaty w Sejmie w dn. 3 marca br. poparły projekt ustawy zmieniającej zasady wypłacania „becikowego”. Jeśli wejdzie ona w życie, do końca 2011 r., aby otrzymać zapomogę, wystarczy udowodnić jedną wizytę u ginekologa lub położnej w czasie ciąży.

7. Wprowadzenie ulg rodzinnych wpłynęło na zmniejszenie klina podatkowego, rozumianego jako udział podatków i wszystkich składek (emerytalnych, rentowych, wypadkowych itd.) w całkowitych kosztach pracy jakie ponosi pracodawca. Częściowo została także usunięta różnica w opodatkowaniu małżonków i osób samotnych wychowujących dzieci, która działała na korzyść tych ostatnich. Dodatkowo, w 2008 r. klin obniżył się wskutek zmniejszenia składki rentowej opłacanej przez pracodawcę z 6,5% do 4,5% oraz opłacanej przez pracownika z 3,5% do 1,5%.

Tabela 1

Rozmiar klina podatkowego w Polsce w latach 2000-2008 jako odsetek całkowitych kosztów pracy²

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
os. samotna bez dzieci, avg	43,1	42,8	42,7	43,0	43,2	43,4	43,7	42,9	39,7
os. samotna, 2 dzieci, 2/3 avg	34,9	34,3	33,9	34,4	33,1	39,8	40,2	37,4	33,7
małżeństwo, 2 dzieci, avg - 0	38,4	38,0	37,7	41,3	41,5	41,8	42,2	37,4	33,7
małżeństwo, 2 dzieci, avg - 2/3 avg	42,6	40,4	42,2	42,5	42,7	42,9	43,2	38,9	35,9

Źródło: OECD.

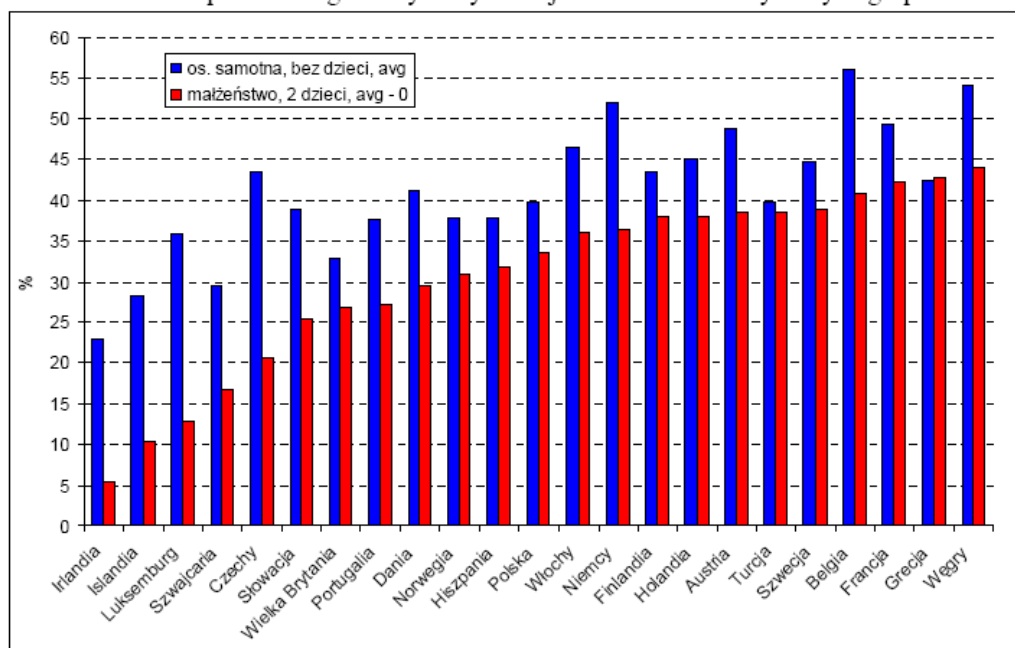
8. Dzięki ulgom rodzinnym rozmiar klina podatkowego w Polsce kształtuje się obecnie na średnim poziomie na tle innych państw europejskich³. W roku 2006, tj. przed wprowadzeniem ulg rodzinnych, Polska zajmowała trzecie miejsce (po Grecji i Turcji) na tle państw OECD pod względem wysokości klina podatkowego grupie „małżeństwo, 2 dzieci, avg - 0”.

² Skrót „avg” oznacza przeciętny dochód. W przypadku małżeństw skrót „avg - 0” oznacza, że jedno z małżonków osiąga dochód przeciętny, a drugie nie pracuje. Skrót „avg - 2/3 avg” oznacza, że jedno z małżonków osiąga dochód przeciętny, a drugie dochód równy 2/3 dochodu przeciętnego.

³ Z uwagi na dostępność danych analiza ogranicza się do państw należących do OECD. Spośród krajów europejskich należą doń: wszystkie kraje dawnej UE-15, Polska, Czechy, Węgry, Słowacja, Szwajcaria, Norwegia, Islandia i Turcja.

Wykres 1

Rozmiar klina podatkowego w wybranych krajach w 2008 r. w wybranych grupach

Źródło: OECD.

9. Poszczególne kraje stosują różnorakie narzędzia polityki rodzinnej. Poniższa tabela zawiera syntetyczny opis tych narzędzi dla wybranych państw europejskich.

Tabela 2

Kraj	Narzędzia polityki rodzinnej w 2008 r. (dane w skali roku)*
Austria	Zasiłek rodzinny równy 1.264,80 EUR na 1 dziecko, 1.418,40 EUR na 2 dziecko, 1.684,80 na 3 dziecko oraz 1.864,80 EUR na 4 i każde kolejne. Pewne dodatki przysługują wraz z wiekiem dziecka. Dodatkowo ulga podatkowa 610,80 EUR na każde dziecko
Belgia	Ulga pomniejszająca dochód równa 1.310 EUR na 1 dziecko, 3.370 EUR ogółem na 2 dzieci, 7.540 EUR ogółem na 3 dzieci, 12.200 EUR ogółem na 4 dzieci oraz 4.660 EUR na każde następne dziecko. Gdy dochód jest mniejszy niż wysokość ulgi, rodzina dostaje zwrot.
Czechy	Ulga podatkowa 10.680 CZK (1.505 PLN) na każde dziecko. Dodatkowo zasiłki rodzinne (nieopodatkowane) w kwocie od 6.000 (845 PLN) do 8.400 CZK (1.185 PLN) na dziecko dla rodzin najuboższych.
Dania	Transfery w wysokości od 10.232 DKK (4.825 PLN) do 16.428 DKK (7.750 PLN) na każde dziecko w zależności od wieku dziecka.
Francja	System ilorazu rodzinnego (quotient familial – fr.), w którym dochód członków rodziny podlega sumowaniu, a następnie zostaje dzielony na liczbę „jednostek” w rodzinie, przy czym rodzice mają wagę po „1”, dziecko pierwsze i drugie wagę po „0,5”, a każde następne dziecko wagę „1”. Obliczony podatek ulega przemnożeniu przez liczbę członków rodziny z uwzględnieniem wag. Dochód do 5.687 EUR jest zwolniony z podatku. Dodatkowo istnieją także zasiłki rodzinne.

Niemcy	Ulga podatkowa w kwocie 1.848 EUR na 1, 2 i 3 dziecko oraz 2.148 EUR na każde następne dziecko.
Węgry	Ulga podatkowa w kwocie 48.000 HUF (670 PLN) na każde dziecko (przysługuje od 91 dnia ciąży), jeżeli w rodzinie jest co najmniej 3 dzieci. Występują dodatkowe transfery równe 146.400 HUF (2.045 PLN) na 1 dziecko, 159.600 HUF (2.230 PLN) na 2 dziecko oraz 192.000 HUF (2.680 PLN) na 3 i każde kolejne dziecko.
Irlandia	Ulga podatkowa w wysokości max. 900 EUR dla osób, które w domu opiekują się dziećmi, osobami starszymi lub niepełnosprawnymi. Transfery na dzieci są równe: 1.992 EUR na 1 i 2 dziecko oraz 2.436 EUR na każde kolejne dziecko.
Włochy	Ulga podatkowa przysługuje na każde dziecko; jej wysokość zależy od dochodu w rodzinie. Dodatkowo rodziny z co najmniej trójką dzieci mają prawo do ulgi podatkowej równej 200 EUR na każde dziecko.
Norwegia	Transfer w wysokości 11.640 NOK (4.975 PLN) na każde dziecko.
Słowacja	Ulga podatkowa w wysokości 6.996 SKK (790 PLN) na każde przysługuje jeżeli dochód roczny był co najmniej równy sześciokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. W przeciwnym wypadku ulga wynosi 3.600 SKK (405 PLN). Jeżeli podatek należny jest mniejszy niż kwota ulgi, rodzina dostaje zwrot. Dodatkowo, wysokie zasiłki przysługują rodzinom o niskim dochodzie.
Hiszpania	Ulga pomniejszająca dochód równa 1.836 EUR na 1 dziecko, 2.040 EUR na 2 dziecko, 3.672 EUR na 3 dziecko, 4.182 EUR na 4 dziecko. Dodatkowo przysługuje zasiłek równy 2.244 EUR na każde dziecko poniżej 3 roku życia.
Szwecja	Nieopodatkowane transfery w wysokości 12.600 SEK (4.605 PLN) na 1 dziecko, 13.800 SEK (5.040 PLN) na 2 dziecko, 16.848 SEK (6.155 PLN) na 3 dziecko, 22.920 SEK (8.375 PLN) na 4 dziecko oraz 25.200 SEK (9.205 PLN) na 5 i każde kolejne dziecko.
Szwajcaria	Ulga pomniejszająca dochód równa 6.100 CHF (13.545 PLN) na każde dziecko. Dodatkowo pracodawcy wypłacają świadczenie równe 4.111 CHF (9.125 PLN) na 1 dziecko oraz 2.654 CHF (5.890 PLN) na każde następne dziecko.
Wielka Brytania	Ulga na dziecko zależna od dochodu w rodzinie. Dodatkowa ulga przysługuje, jeśli małżonkowie łącznie pracują co najmniej 30 godzin tygodniowo. Ponadto rodzicom przysługuje nieopodatkowany zasiłek równy 977,60 GBP (4.315 PLN) na 1 dziecko i 652,60 GBP (2.880 PLN) na 2 i każde kolejne dziecko.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Taxing Wages 2007-2008, OECD*.

* Przeliczenia z walut narodowych na PLN względem kursów średniorocznych NBP z 2008 r.

Sporządził:

Mateusz Mokrogulski

DAR

05.03.2010 r.